

Parshat Yitro Six Days Count

Simon Wolf

The Gemara in Beitza quotes the following about the conduct of Hillel and Shammai.¹ They said about Shammai the Elder that all his days he would eat in honor of Shabbat. If he found a choice animal, he would say: "This is for Shabbat." If he subsequently found another one superior to it, he would set aside the second for Shabbat and eat the first. According to Rashi, the fact that he would eat the first to leave the better-quality animal for Shabbat rendered his eating of the first as an act of honoring Shabbat.² However, Hillel the Elder had a different trait, that all his actions, including those on a weekday, were for the sake of Heaven, as it is stated: "Blessed be God, day by day..."³ Rashi explains that Hillel had faith that God would provide for Shabbat even if he ate that which was currently available.⁴ That is also taught in a Braita in more general terms about their schools: Beit Shammai say: From the first day of the week, start preparing already for your Shabbat. And Beit Hillel say: "Blessed be God, day by day."⁵

In Parshat Ki-Teitze, the Torah enjoins "Remember (זָכוֹר) what God, your Lord, did to

Miriam on the journey after you left Egypt."⁶ Rashi seems to suggest that the verse is proffering advice that if you wish to avoid Tzara'at then eschew speaking Lashon HaRa.⁷ The Ramban claims that the Pasuk is not simply offering a recommendation, but rather issuing a mandate.⁸ He asserts that all the enumerators of the commandments of the Torah (מוני המצות) mistakenly left this Mitzva out of their count. According to the Ramban, the Torah here demands that one articulate and take to heart the fate that befell Miriam from God when she, despite her good intentions, besmirched her brother Moshe.⁹ This recollection should serve to distance one from engaging in Lashon HaRa. His position is based on the Sifra that posits whenever the Torah utilizes the word "Remember (זָכוֹר)," it is a demand to articulate that which the verse requires one to remember.¹⁰ This is based on the fact that in each instance that the Torah makes such a stipulation, it has a matching negative precept that already precludes forgetting the given item that must be remembered. For instance, the Torah enjoins one to "remember (זָכוֹר) that which Amalek did to you..."¹¹ but it also exhorts "do not forget (לֹא תִשְׁכַּח)"¹² the unprovoked attack initiated by Amalek. Therefore, the requirement to remember (זָכוֹר) must be more than simply not to forget what Amalek did or, in

¹ תניא, אמרו עליו על שמאי הזקן, כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת. מצא בהמה נאה אומר: זו לשבת. מצא אחרת נאה הימנה - מניח את השניה ואוכל את הראשונה. אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה לו, שכל מעשיו לשם שמים. שנאמר ברוך ה' יום יום. תניא נמי הכי: בית שמאי אומרים: מחד שביך לשבתך, ובית הלל אומרים: ברוך ה' יום יום. (ביצה טז.)

² ואוכל את הראשונה - נמצא אוכלה לזו, כדי שתהא היפה נאכלת בשבת, דהויא לה אכילתה של הראשונה לכבוד שבת. (רש"י ביצה טז.)

³ בְּרוּךְ אֱ-לֹהֵינוּ יוֹם יוֹם יְעֻמְסֵ-לֵנוּ הַקֵּל, שְׂשׁוּעֵתֵנוּ סֵלָה: (תהלים כח, כ.)

⁴ לשם שמים - בוטח שתדמו לו נאה לשבת (רש"י ביצה טז.)

⁵ עיין בפחד יצחק של הרב הוטנר כרך שבת להסבר על נקודת מחלוקתם

⁶ זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה יְקֹנֵק אֱלֹהֵיךָ לְמִרְיָם בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם: (דברים כד, טו.)

⁷ זכור את אשר עשה ה' אלקיך למרים - אם באת להזהר שלא תלקה בצרעת, אל תספר לשון הרע. זכור העשוי למרים שדברה באחיה ולקתה בנגעים: (רש"י דברים כד, טו.)

⁸ זכור את אשר עשה ה' אלקיך למרים - אם באת ליזהר שלא תלקה בצרעת לא תספר לשון הרע, לשון רש"י. ולפי דעתי שהיא מצות עשה ממש, כמו זכור את יום השבת לקדשו (שמות כ ח), זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים (שם יג ג), זכור את אשר עשה לך עמלק (להלן כה יז), כולם מצוה, אם כן גם זה כמותם. והיא אזהרה מלדבר לשון הרע, יצוה במצות עשה שזכור הנושג הגדול שעשה ה' לצדקת הנביאה, שלא דברה אלא באחיה גמול חסדה אשר אהבתו כנפשה, ולא דברה בפניו שיבוש, ולא בפני רבים, רק בינה לבין אחיה הקדוש בצנעה, וכל מעשיה הטובים לא הועילו, גם אתה אם תשב באחיר תדבר בבן אמך תתן דופי לא תנצל: ולשון ספרא (בחקותי פרשה א ב ג), כשהוא אומר ואל תעשו את כל המצוות האלה (ויקרא כו יד) הרי מה שכתוב בתורה אמור, אם כן למה נאמר ואם לא תשמעו לי, להיות עמלים בתורה. וכן הוא אומר זכור את יום השבת לקדשו, יכול בלבך, כשהוא אומר שמור הרי שמירת הלב אמורה, הא מה אני מקיים זכור שתהא שונה בפוך. וכן הוא אומר זכור אל תשכח וגו'. וכן הוא אומר זכור את אשר עשה ה' אלקיך למרים, יכול בלבך, כשהוא אומר השמר בנגע הצרעת לשמר מאד ולעשות (פסוק ח) הרי שמירת הלב אמורה, הא מה אני מקיים זכור שתהא שונה בפוך. וכן הוא אומר זכור את אשר עשה לך עמלק, יכול בלבך, כשהוא אומר לא תשכח הרי שכחת הלב אמורה, הא מה אני מקיים זכור שתהא שונה בפוך. ופירושה כי אצלם השמר בנגע הצרעת - מנגע הצרעת, לשמר מאד - שלא תבואך, ולעשות זכור שתהא שונה בפוך וכן הוא אומר זכור את אשר עשה לך עמלק, יכול בלבך כשהוא אומר לא תשכח הרי שכחת לב אמורה הוא מה אני מקיים זכור שתהא שונה בפוך: (ספרא בחוקותי פרשה א עד פרק א אות ג)

⁹ זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה לְךָ עֲמֹלֵק בְּדֶרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם: (דברים כה, יז)

¹⁰ וְהָיָה בְהַיָּהוּ יְקֹנֵק אֱלֹהֵינוּ לְךָ מִפְּלִ-אֵי-בֵיךָ מִסִּבֵּיב בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יְקֹנֵק אֱלֹהֵינוּ נִתְּן לָךְ נֶחֱלָה לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחָה אֶת-זָכְרֵךְ עֲמֹלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא תִשְׁכַּח: (דברים כה, יט)

⁹ מצוה שביעית שנוצטונו לזכור בפה ולהשיב אל לבנו מה שעשה ית' למרים כשדברה באחיה עם היותה נביאה ואחיה גמול חסדה ועל ידה ניצל כדי שנתרחק מלשון הרע ולא נהיה מאשר נאמר עליהם (תהל' נ) תשב באחיר תדבר בבן אמך תתן דופי והוא אמרו ויתברך ויתעלה (תצא כד) זכור את אשר עשה י"י אלקיך למרים. ולשון ספרי זכור את אשר עשה י"י אלקיך למרים וכי מה ענין זה אצל זה ללמדך שאין נגעים באים אלא על לשון הרע והלא דברים ק"ו ומה מרים שלא דברה אלא שלא בפניו שלמשה ולהנייתו שלמשה ולשבחו שלמשה ולבנינו שלעולם כך נעשה המדבר בגנותו שלחבירו ברבים על אחת כמה וכמה. ושנינו בספרא (ר"פ בחקותי) זכור את אשר עשה י"י אלקיך למרים יכול בלבך כשהוא אומר השמר בנגע הצרעת לשמור מאד ולעשות הרי שמירת הלב אמורה הא מה אני מקיים זכור שתהא שונה בפוך וכן הוא אומר זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים יכול בלבך ת"ל לא תשכח הרי שכחת הלב אמורה הא מה אני מקיים זכור שתהא שונה בפוך. ופירוש זה שהם דורשים מרובי הפסוק השמר בנגע הצרעת לשמור מאד שנשמר מנגע הצרעת שלא תבאנו והיא אזהרה ממנה כלומר מלשון הרע הגורם אותה עם האזהרה ולעשות ככל אשר יורו הכהנים כלומר שלא יקוץ בהרתו ואח"כ הדין בזכור את אשר עשה י"י אלהיך למרים גם בזכירת הפה. והנה כאשר נצטונו בזכירת מה שעשה לנו עמלק כדי לדעת שלא על חנם ימחה ה' יתע' שמו רק מחמתנו עליו נלקום החמס שעשה לנו ושלא היה ירא ממנו יתעלה כן נצטונו בזכירת מה שעשה למרים להשמר מלשון הרע שלא יבואנו ככה. וכן עוד דרשו (שם) זכור את אשר הקצפת את י"י אלהיך במדבר [עקב ט] יכול בלבך וכו'. ולא ידעתי אם היא האזהרה למקציפים עצמם כלומר אנשי דור המדבר ואולי היא מצוה לדורות לדעת חסד האלקים עלינו ושמרו ברית אבותינו ולתת הודאה לשמו ולברך אותו על הכל, וכענין שהנביא מזכירם (מיל' ו) עמי זכור נא מה יעץ בלך מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור מן השטים עד הגלגל למען דעת צדקות י"י. ואם כן ראוי למנותה מצוה מן המצוות: (השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם שכחת העשוי)

¹⁰ וכן הוא אומר זכור את יום השבת לקדשו יכול בלבך כשהוא אומר שמור הרי שמירת לב אמורה הא מה אני מקיים זכור שתהא שונה בפוך וכן הוא אומר זכור ואל תשכח את אשר הקצפת את ה' אלהיך במדבר יכול בלבך כשהוא אומר אל תשכח הרי שכחת לב אמורה הא מה אני מקיים זכור שתהא שונה בפוך וכן הוא אומר זכור את אשר עשה ה' אלהיך למרים יכול בלבך כשהוא אומר השמר בנגע הצרעת לשמור מאד ולעשות הרי שכחת לב אמורה הא מה אני מקיים זכור שתהא שונה בפוך וכן הוא אומר זכור את אשר עשה לך עמלק יכול בלבך כשהוא אומר לא תשכח הרי שכחת לב אמורה הוא מה אני מקיים זכור שתהא שונה בפוך: (ספרא בחוקותי פרשה א עד פרק א אות ג)

¹¹ זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה לְךָ עֲמֹלֵק בְּדֶרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם: (דברים כה, יז)

¹² וְהָיָה בְהַיָּהוּ יְקֹנֵק אֱלֹהֵינוּ לְךָ מִפְּלִ-אֵי-בֵיךָ מִסִּבֵּיב בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יְקֹנֵק אֱלֹהֵינוּ נִתְּן לָךְ נֶחֱלָה לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחָה אֶת-זָכְרֵךְ עֲמֹלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא תִשְׁכַּח: (דברים כה, יט)

other words, it is a demand that one articulate that which one is implored to remember.

In this week's Parsha, the Torah says "Remember the day of Shabbat to keep it holy (זְכוֹר אֶת יוֹם הַשְּׁבַת לְקַדְּשׁוֹ)".¹³ This same verse is found in the recounting of the Ten Commandments in Sefer Devarim with a significant change, "Observe the day of Shabbat to keep it holy (שְׁמַר אֶת יוֹם הַשְּׁבַת לְקַדְּשׁוֹ)".¹⁴ In order to reconcile this seeming inconsistency, the Mechilta makes the famous statement, "Remember and Observe (זכור ושומר) were uttered simultaneously by God (נאמרו בדיבור אחד)" which as will be explained later has normative implications.¹⁵ The above mentioned Sifra also addresses the Torah's demand to "Remember (זְכוֹר) Shabbat. "Remember (זְכוֹר) the day of Shabbat"; you might have thought that means in your heart, when it says "Observe (שְׁמַר)," keeping it in your heart (שמירת לב) has already been addressed; then what do I do assume is the meaning of Remember (זְכוֹר), that you must review it orally..." Here, similar to other places that the Torah utilizes the term Zachor (זְכוֹר), Chazal view this as a requirement to articulate that

which the Torah requires one to remember. How does one proclaim or express the remembrance of Shabbat?

The Gemara in Pesachim seems to martial this demand for expression (זְכוֹר) in the verse as the source for the Mitzva of making Kiddush on Shabbat, to declare the sanctity of Shabbat.¹⁶ Based on this Gemara, the Rambam, in his enumeration of the Mitzvot (ספר המצות)¹⁷ and in his codex (משנה תורה)¹⁸ counts as a positive commandment the requirement to sanctify the Shabbat upon its onset (קידוש בכניסתו) and at its departure (הבדלה ביציאתו).¹⁹ On the other hand, the Ramban in his commentary to the Torah,²⁰ based on the Mechilta,²¹ sees the word "to sanctify it (לְקַדְּשׁוֹ)" as the source for Kiddush though he agrees that in the enumeration of the Mitzvot it is subsumed under the Mitzva of Zachor (זְכוֹר).²² Nevertheless, everyone agrees that the recitation of Kiddush is a Torah prescribed command. Combining this fact with the Mechilta that "remembering and observing (זכור ושומר) were said simultaneously, precipitates the famous Gemara in Berachot that queries as to why women are obligated in the Mitzva of Kiddush from the Torah.²³ They

13 זְכוֹר אֶת יוֹם הַשְּׁבַת לְקַדְּשׁוֹ: (שמות כח, ח)
 14 שְׁמַר אֶת יוֹם הַשְּׁבַת לְקַדְּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ יְיָ: (דברים יב, ו)
 15 זכור ושומר, שניהם נאמרו בדיבור אחד, +שמות לא יד+ מחללה מות יומת +במדבר כח כ+ וביום השבת שני כבשים, שניהם בדיבור אחד נאמרו. +ויקרא יח טז+ ערות אשת אחיך +דברים כה ה+ ויבמה יבא עליה, שניהם נאמרו בדיבור אחד. +דברים כב יא+ לא תלבש שעטני, +דברים כב יב+ וגדילים תעשה לך, שניהם נאמרו בדיבור אחד. מה שאי אפשר לאדם לומר כן, שנ' +תהלים סב יב+ אחת דבר אלקים שתיים זו שמענו, ואומר +ירמיה כג ט+ הלא כה דברי כאש נאם ה': (מכילתא דרבי ישמעאל יתרו - מסכתא דבחדש פרשה ז)
 16 תנו רבנן זכור את יום השבת לקדשו - זוכרה על היין. אין לי אלא ביום, בלילה מניין - תלמוד לומר זכור את יום השבת לקדשו. בלילה מניין? - עיקר קדושה בלילה הוא קדיש, דכי קדיש - תחלת יומא בעי לקידושי! ותו: בלילה מניין - תלמוד לומר זכור את יום. תנא מיהדר איליה וקא נסיב ליה קרא דיממא! - הכי קאמר: זכור את יום השבת לקדשו - זוכרה על היין בכניסתו. אין לי אלא בלילה, ביום מניין - תלמוד לומר זכור את יום השבת. (פסחים קו.)
 17 והמצוה הקני' היא שצונו לקדש את השבת ולאמר דברים בכניסתו וביציאתו נזכור בם גודל היום הזה ומעלתו והבדלו משאר הימים הקודמים ממנו והבאים אחריו. והוא אמרו יתעלה זכור את יום השבת לקדשו. כלומר זכרהו זכר קדושה והגדלה. וזו היא מצות קדוה. ולשון מכילתא זכור את יום השבת לקדשו קדושה בברכה. ובביאור אמרו (פסחים קו א) זכרהו על היין. ואמרו גם כן קדושה בכניסתו וקדושה ביציאתו. כלומר ההבדלה שהיא גם כן חלק מזכירת שבת מתוקנת ומצווה. וכבר התבאר משפטי מצוה זו בסוף פסחים (ק - קז א, קז ב) ובמקומות מברכות (כ ב, כו ב, כז ב, כט א, לג א, נא ב, נב א) ושבת (קט ב, קנ ב): (רמב"ם ספר המצות מצות עשה קנה)
 18 מצות עשה מן התורה לקדש את יום השבת בדברים שנאמר +שמות כז+ זכור את יום השבת לקדשו, כלומר זכרהו זכירת שבח וקידוש, וצריך לזכרהו בכניסתו וביציאתו, בכניסתו בקידוש היום וביציאתו בהבדלה. (רמב"ם הלכות שבת כט א), לגבי הבדלה הדבר שנוי במחלוקת ועיין בהשגחה שם: מצות עשה מן התורה וכו'. מדברי רבינו נראה בביאור שהוא סובר שההבדלה ג"כ דבר זכרהו והכל בכלל זכור. וראיתי המפרשים ז"ל חלוקים בזה יש סוברים כדברי רבינו ואף על גב דבגמרא פ' ערבי פסחים (דף ק"ו) אין שם אלא זכרהו על היין בכניסתו אין לי אלא בלילה וכו' מ"מ ליפינן ליה מדכתוב ולהבדיל כמ"ש פרק ידיעות הטומאה (שבועות י"ח): ולשון ומכילתא זכרהו את יום השבת לקדשה בברכה ובביאור אמרו זכרהו על היין ואמרו גם כן קדושה בכניסתו וקדושה ביציאתו. וי"א שההבדלה אינה אלא מד"ס אבל הקידוש הוא דבר תורה. ודע שלדברי הכל אחד אנשים ואחד נשים חייבין הם בקידוש היום ומימרא מפורשת היא נשים חייבות בקידוש היום דבר תורה. ונפקא לן מזכור ושומר והבדלה נמי את יום השבת לקדשה בברכה ונפקא לן חייבא דנשים מהתם ואם היא מדבריהם דומיא דקידוש תקנהו ורבינו ז"ל סתם כאן וכיון שלא הזכיר בהן פטור מכלל שכן חייבות ופרק י"ב מהלכות עבודת כוכבים ומזלות וחוקיותהם כתב רבינו וכל מצות עשה שהיא מזמן לזמן ואינה נדירה נשים פטורות חוץ מקידוש היום ואכילת עשה בלילי פסחים ואכילת פסח והקדשה ושמחה שאף הנשים חייבות ע"כ ונסח הקידוש ידוע הוא. ונסח ההבדלה נחלקו בו שפ' ערבי פסחים (דף ק"ג ק"ד) והעלו בגמרא כדברי רבינו. וזה מוסכם.

20 אבל לרבותינו עוד בו מדרש ממלת לקדשו, שנקדשהו בזכרון, כענין וקדשתם את שנת החמשים שנה (ויקרא כה י), שהוא טעון קדוש ב"ד לומר ביובל מקודש מקודש, אף כאן צוה שנזכרו את יום השבת בקדשו אותו. וכך אמרו במכילתא (כאן) לקדשו, קדשהו בברכה, מכאן אמרו מקדשין על היין בכניסתו, אין לי אלא ליום, ללילה מניין, ת"ל ושמרתם את השבת (להלן לא יד), וזהו קדוש היום, והוא מן התורה, אינו אסמכתא. וכך אמרו (ברכות כ ב) נשים חייבות בקדוש היום דבר תורה, וזה על קדוש הלילה, לפי שכל הטעונים קדוש מתקדשים בכניסתן פעם אחת, כגון קדוש החדש, וקדוש היובל, אבל ביום אסמכתא, ואין אומרים בו מקודש כלל, שדיינו בפעם אחת בכניסתו. וכן על היין אסמכתא ואינו קבע כלל: ובגמרא פסחים (קו א) אמרו זכור את יום השבת לקדשו, זכרהו על היין בכניסתו, אין לי אלא ביום, בלילה מניין, ת"ל את יום השבת, האי תנא מדרש איליא ונסב ליה קרא דיממא, ועוד, עיקר קדושה בלילה הוא, אלא הכי קאמר, זכור את יום השבת לקדשו, ועוד, עיקר בכניסתו, אין לי אלא בלילה ביום מניין, ת"ל את יום השבת, וכן הברייתא שבמכילתא יתרחך בה אין לי אלא בלילה שהוא עיקר הקדוש, ליום מנין וכו', והוא אסמכתא בעלמא. ומשם תלמוד שהמצוה הזאת למדה ממלת "לקדשו" אבל זכור את יום השבת מצוה לזכור תמיד בכל יום, כמו שפירשנו, אלא שכל מצות הזכירה במנין אחד בחשבון רמ"ח מצות שנצטוונו. ודע זה: (רמב"ם שמות כח, ח)
 21 לקדשו, לקדוהו בברכה, מכאן אמרו מקדשין על היין בכניסתו. אין לי אלא קדושה ליום, קדושה ללילה מניין, ת"ל +שמות לא יד+ ושמרתם את השבת. אין לי אלא שבת, ימים טובים מניין, ת"ל +ויקרא כג יד+ אלה מועדי ה' וגו'. (מכילתא דרבי ישמעאל יתרו - מסכתא דבחדש פרשה ז)
 22 עיין בכתב והקבלה שמות כח, שמביא בשם רבו שגם הגמרא בפסחים סובר ככה: ...והרב בצ"ל השיב עליו, ולדעתו מצות קדוש היום אינו ממלת לקדשו, ע"ש. ובאמרו דברי רמב"ם נכונים, כי בילדתי מצות מפי מורי הרב מהר"ר זכרהו מעדיל ז"ל אבד"ק לעסלא עיר מולדתי, שהתעורר בזה דתנא דברייתא פתח ואמר אין לי אלא ביום בלילה מניין, ואיך יתרחך דבר דה"ק אין לי אלא בלילה ביום מניין, הלא הפוכי דברים הם. והטעמים מורי ז"ל את הענין בטוב טעם ודעת, והוא זה: דבאמת תכלית כוונת התנא הזה להוציא ממקרא זה זכור את יום ה' לקדשו ג' דינים, והיינו לזכור על היין וכמ"ש התוספות דזכרהו מצוה בין, וזה יצא מתיבת זכור, ב' לקדש לזכור וזה יצא מתיבת יום ה', ג' לקדש בלילה וזה יצא מתיבת לקדשו, שעיקר קדושה בלילה הוא, לזה פתח התנא ואמר שקידוש צ"ל על היין, ואח"כ אמר שצריך לקדש ביום כסדר הכתוב בקרא, ולבסוף אמר שצריך לקדש גם בלילה מדכתיב לבסוף לקדשו, והתנא הזה משיב דעיקר קדושה בלילה מנין אמר ת"ל זכור את יום השבת לקדשו, ותפס בלישני' כולה קרא, והמקשה לא הבין שעיקר כוונתו מתיבת לקדשו שעיקר קדושה בלילה הוא, וסבר דדרש לה מתיבת יום, ולזה תמה עלי מה שתמה, ושמא לי' ה"נ קאמינא כקושייתך דילפותא דקידוש הלילה לא מתיבת יום קדרשינא אלא מלקדשו, וזה פשיטא דעיקר קדושה בלילה הוא, ומה דתפיסנא כולה קרא אסיפא דקרא כוונתי, ועתה לשון חכמים כדאמר ה"ק זכור את יום השבת לקדשו זכרהו על היין בכניסתו, נקט כולה קרא כסדרו שזה נצמח מלשון זכרהו וזה מלשון קדושה דהיינו סיפא דקרא, ולסוף דאמר ביום מנין לא תפס עוד סיפא דקרא דלקדשו אלא אמר ת"ל זכור את יום השבת דהיינו מלשון יום ודי בזה ע"כ דברי מורי ורבי ז"ל...

should have been exempt since it is a time-bound positive commandment which women are generally excepted from. Rava responds that the conflation of "remembering and observing (זכור ושומר)" teaches that anyone included in the obligation to observe Shabbat by avoiding its desecration, is also included in the Mitzva to remember Shabbat by reciting Kiddush. Since women are included in the Mitzva to observe Shabbat, as there is no distinction between men and women in the obligation to observe prohibitions in general and to refrain from the desecration of Shabbat in particular, so too are they included in the Mitzva of remembering Shabbat.

According to the Ramban that the obligation of Kiddush derives from the word "to sanctify it (לְקַדְּשׁוֹ)" then what does the word Zachor require of the individual? Rashi commenting on the verse states that the word Zachor (זָכֹר) expresses the verbal action without any reference to a particular time (the infinitive לִשְׁוֹן), similar to "to eat and to drink (אָכַל וּשְׁתָּה)",²⁴ and the following is its meaning: take care to always remember the Shabbat — that if, for example, you come across a nice article during the week, put it aside for the Shabbat.²⁶ The Ramban is shocked by Rashi's explanation because it endorses the position of Shammai above while the accepted practice generally

follows the position of Beit Hillel.²⁷ Rashi's source is likely from the Mechilta where the position is quoted in the name of another Tanna rather than Shammai,²⁸ but the Ramban rejects its authoritativeness because it is an individual's position (rather than a majority view) that based on Gemara in Beitza is clearly identified with Shammai.

Surprisingly, the Tur, in his introduction to the laws of Shabbat, quotes the entire Gemara found in Beitza as if to imply that he is also sanctioning the position of Shammai.²⁹ The Bach concludes from this that Hillel and Shammai were in fact not arguing, but rather each had their own personal conduct and it is at each individual's discretion to choose who they wish to follow.³⁰ He cites that the common practice follows that of Shammai as is evidenced from Rashi's commentary on the verse. While acknowledging that the Ramban disagrees with this position, he quotes the Or Zarua who proffers an alternate view.³¹ The Or Zarua claims that while Hillel had a different practice and therefore did not subscribe to Shammai's interpretation, nevertheless, Beit Hillel agrees that Beit Shammai's view is preferable based on the Gemara in Shabbat which attributes the great wealth of an individual to his following the practice of Beit Shammai.³² The Mizrahi attempts to grapple with the Ramban's criticism by noting that the argument

מדרבנן. - אמר ליה רבא: והא דבר תורה קאמר! ועוד, כל מצות עשה נחייבנהו מדרבנן! - אלא אמר רבא: אמר קרא זכור ושומר - כל שישנו בשמירה ישנו בזכירה, והני נשי, הואיל ואיתנהו בשמירה - איתנהו בזכירה. (ברכות כ:)

²⁴ וְהָיָה שִׁשְׁוֹן וְשִׁמְחָה הָרְגוּ בְּקָר וְשִׁחַט זָאֵן אֶל בְּשָׂר וְשִׁתוֹת יַיִן אֶכֹּל וְשִׁתוֹת יַיִן מִי מִחַר נְמוֹת: (ישעיהו כב, יג)

²⁵ וְלֵךְ אִתָּהּ אִשָּׁה הַלֹּךְ וְכֵלָה אֶתְרֵיהָ עַד־בְּחֵרֵים וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲבָנֶךָ לֶךְ שׁוֹב וַיֵּשֶׁב: (שמואל ב ג, טז)

²⁶ ...זכור לשון פעול הוא, כמו (ישעיהו כב יג) אכול ושתו, (שמואל ב ג טז) הלך ובכה, וכן פתרונו תנו לב לזכור תמיד את יום השבת, שאם נדדמן לך חפץ יפה תהא מזמנינו לשבת: (רש"י שמות כ, ח)

²⁷ ...וכתב רש"י בפירושו זכור תנו לב לזכור תמיד את יום השבת שאם נדדמן לו חלק יפה יהא מזמנינו לשבת, וזו ברייתא היא ששנויה במכילתא (כאן) כך, רבי אלעזר בן חנניה בן חזקיה בן גרון אומר זכור את יום השבת לקדשו, תהא זכור מאחד בשבת שאם נדדמן לך חפץ יפה תהא מתקינו לשבת. אבל בלשון יחיד שנויה, ואינה כהלה, שהיא בגמרא (ביצה טז א) אמרו תניא אמרו עליו על שמאי הזקן כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת, כיצד בהמה נאה אומר תהא זו לכבוד שבת, למחר מצא אחרת נאה הימנה מניח השנייה ואוכל את הראשונה, אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה בו, כל מעשיו היו לשם שמים, שנאמר (תהלים סח כ) ברוך ה' יום יום יעמס לנו. תניא נמי הכי, בית שמאי אומרים בחד בשביר לשבתך, וב"ה אומרים ברוך ה' יום יום יעמס לנו. ובמכילתא אחרת (מכילתא דרשב"י) שמאי הזקן אומר זכירה עד שלא תבא, שמינה ומעשה בשמאי הזקן שלא היה זכרון שבת ז' מפיו, לקח חפץ טוב אומר זה לשבת, כלי חדש אומר זה לשבת. אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה בו שהיה אומר כל מעשיו יהיו לשם שמים. והלכה היא כדברי ב"ה... (רמב"ן שמות כ, ח)

²⁸ אלעזר בן חנניה בן חזקיה בן חנניה בן גרון אומר, זכור את יום השבת לקדשו, תהא זכור מאחד בשבת, שאם יתמנה לך מנה יפה תהא מתקנו לשם שבת. (מכילתא דרבי ישמעאל יתרו - מסכתא דבחדש פרשה ז)

²⁹ רס"ן במסכת י"ט בפ"ב אמרו עליו על שמאי הזקן שכל ימיו היה אוכל לכבוד שבת היה מוצא בהמה נאה היה אומר זו לשבת למחר מצא נאה הימנה מניח השנייה ואוכל הראשונה אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה בו שכל מעשיו לש"ש שנא' ברוך ה' יום יום ותניא נמי הכי בש"א² מחד בשבתא לשבתך ובה"א ברוך ה' יום יום. (טור או"ח הל' שבת רמב)

³⁰ אמרו עליו על שמאי הזקן וכו'. משמע דלא פליגי אלא שזה כך היה מדתו וזה כך היה מדתו והרשות ביד כל אדם לאחוז במנהג שמאי הזקן או במנהג הלל הזקן, והאידיגא נהגו עלמא כשמאי הזקן וכן פירש רש"י בפרשת יתרו (שמות כ ח) בפסוק זכור את יום השבת לקדשו תנו לב לזכור תמיד את יום השבת שאם נדדמן לך חפץ

יפה תהא מזמנינו לשבת והכי איתא במכילתא (יתרו פרשה ז), אלא דמדברי הרמב"ן מבואר לשם דהלכה כבית הלל ברוך ה' יום יום. אבל בשם האור זרוע (הל' ע"ש ס"ו יח ס"ג) מצאתי שכתב אף על גב דמדה אחרת היתה בהלל הזקן אפילו הכי מודה הלל דמדת שמאי עדיפא טפי וכן משמע במעשה דההוא קצב בפרק כל כתבי (שבת קט"א) שאמר וכל בהמה נאה שמצאתי אמרתי זו לכבוד שבת וכו' והכי עיקר: (ב"ח או"ח רמב"ן)

³¹ ...הלך כל מה שאדם ברצון אוכל ותאב יש לו לחפש אחריו ולקנותו לצורך השבת. ור"פ יום טוב בביצה תניא אמרו על שמאי הזקן כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת מצא בהמה נאה אומר זו לכבוד שבת למחר מצא בהמה אחרת נאה הימנה מניח את השנייה ואוכל את הראשונה אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה עמו שכל מעשיו לש"ש ואומר ברוך ה' יום יום תנ"ה בש"א מחד בשבתך לשבתך ובה"א ברוך ה' יום יום הלך הרוצה לעשות כב"ש עושה שב"ה מודים לב"ש דהכי עדיף טפי והא דמסיק אבל הלל שכל מעשיו לש"ש [לא] ה' נוהג כן [אפ"ה] אתמר דב"ש עדיפא כדא' פ' כל כתבי הקודש ושבשאר ארצות במה הן זוכין [א"ל] בשביל שמכבדין את השבת דאר"ח [בר אבא] פ"א נתארחתי אצל בעה"ב אחד בלודקיא, והביאו לפניו שלחן של זהב מששטוי ט"ז ב"א ושש עשרה שלשלאות של כסף קבועות בתוכו וקערות וכוסות וקיתוניות וצלוחיות קבועות בתוכו ועליו כל מיני מאכל וכל מיני מגדים וכשהן מניחין אותו אומר לה' הארץ ומלואה וכשהן מסלקין אותו אומר השמים שמים לה' [כו'] אמרתי לו בני במה זכיתך לך אמר לי קצב הייתי וכל בהמה ובהמה שנאה אמרתי זו לשבת אמרתי לו ברוך המקום שזכך לך. הרי אתה רואה שב"ש כב"ש אצו וראה מה עלתה בו. ומיהו העושה כב"ה לא הפסיד. ופירש"י התם לה' הארץ ומלואה. אין אנו רשאים להנות עד שנברך את שמו בברכת הלחם. והארץ נתן לבני אדם. ע"י מתנתו נהנינו בטובה זאת. ע"כ רש"י. והכי אמרין פ' כיצד מברכין בברכות כתי' לה' הארץ ומלואה. וכת' הארץ נתן לבני אדם. הא כיצד כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה: (אור זרוע חלק ב הל' ערב שבת יח, ג)

³² ...בעא מיניה רבי מרבי ישמעאל ברבי יוסי: עשירים שבארץ ישראל במה הן זוכין? אמר לו: בשביל שמעשרין, שנאמר עשר תעשר - עשר בשביל שתתעשר. שבבבל במה הן זוכין? - אמר לו: בשביל שמכבדין את התורה. ושבשאר ארצות במה הן זוכין? אמר לו: בשביל שמכבדין את השבת. דאמר רבי חייא בר אבא: פעם אחת נתארחתי אצל בעל הבית בלודקיא, והביאו לפניו שלחן של זהב משש עשרה בני אדם, ושש עשרה שלשלאות של כסף קבועות בו, וקערות וכוסות וקיתוניות וצלוחיות קבועות בו, ועליו כל מיני מאכל וכל מיני מגדים ובשמים, וכשמניחין אותו אומרים: לה' הארץ ומלואה וגו', וכשמסלקין אותו אומרים השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם. אמרתי לו: בני, במה זכית לך? אמר לי: קצב הייתי, ומכל בהמה שהיתה נאה אמרתי: זו תהא לשבת. אמרתי לו: [אשריך שזכית], וברוך המקום שזיכך לך. (שבת קט"ו.)

between Beit Hillel and Beit Shammai is only regarding food items that are readily available and in that situation the normative practice should be like Beit Hillel.³³ On the other hand, when it comes to beautiful objects or clothing (that are rarer), the disagreement is between Hillel and Shammai themselves³⁴ and in that instance the Halacha follows the practice of Shammai.³⁵ The Rema,³⁶ the Magen Avraham,³⁷ the Machatzit HaShekel³⁸ and many other Achronim all conclude that the common practice seems to follow the view of Shammai and that Hillel's practice was reserved for those with a unique faith in God. When it comes to items that are purchased infrequently and do not spoil, the Mishna Berura believes that it is a given that one should set those aside for Shabbat.³⁹

Given the Ramban's criticism of Rashi, what does he think is the correct interpretation of the demand to "Remember (זָכוֹר) the Shabbat..."? The Ibn Ezra claims that the requirement mandated by the Torah is to keep track of the days of the week so that one never forgets which day is the seventh day.⁴⁰ Based on the Mechilta,⁴¹ the Ramban enhances this explanation of the Ibn Ezra.⁴² Chazal have said that this verse commands us that we

should always remember the Shabbat every day, so that we should neither forget it nor confuse it with the other days. By always remembering the Shabbat, it will at all times remind us of the creation, and we will forever acknowledge that the universe has a Creator (כִּי יִשָּׁתַיִם יָמִים עֲשֵׂה יְקוּקָה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת הַיַּבֵּשׁוֹת).⁴³ To better understand this, one can see from the other nations that they count the days of the week in such a manner that each is independent of the other. Therefore, they call each day by a separate name or by a name of the objects found in the heavens similar to the Christians (i.e. Sunday, which means the "sun's day," Monday which means the "moon's day," etc.), or by any other names which they choose to call them. On the other hand, Bnei Yisrael counts all days with reference to the Shabbat: "the first day of the Shabbat (אחד בשבת)," "the second day of the Shabbat (שני בשבת)." This is the essence of the commandment which we have been obligated always to "remember the Shabbat" every day of the week. The Ramban then suggests that this is the intent of Shammai's interpretation, who explained that one must remember the Shabbat before it comes. In other words, we should by no means forget it. Shammai's piety led him to extend this

³³ נראה לי שאינה טענה, מפני שלא נחלקו בית הלל עם בית שמאי אלא בענין המאכלות, שהרי קודם שהביא התלמוד הברייתא של מחלוקת בית שמאי ובית הלל הביא מיד הברייתא של מחלוקת בית שמאי ובית הלל, משמע שגם המחלוקת הזאת בענין המאכלות היא שנויה. ולכן אם תהיה הלכה כבית הלל, אינה אלא בענין המאכלות, שהם דברים המצויים תמיד וראוי לומר עליהם "ברוך ה' יום יום יעמוס לנו", אבל הברייתא של מכילתא האחרת שהמחלוקת שבין שמאי והלל הזקן מפני שכל מעשיו לשם שמים" משמע שיש לחלק במדרש הזה בין המאכלים לחפצים הטובים ולכלים החדשים, ותהיה בזה הלכה כשמאי הזקן, ואם כן הברייתא הזאת ששנו בה: "אם נדמן לך חפץ יפה", בלשון רבים היא שנויה, ולא בלשון יחיד, כדכתב הרמב"ן. (ר' אליהו מזרחי שמות כ,ח)

³⁴ זכור ושמו שניהם נאמרו לענין אחד מה שאי אפשר לפה לדבר ומה שאי אפשר לאוזן לשמוע כן הוא אומר וידבר אלקים את כל הדברים האלה ואומר אחת דבר אלקים שתיים זו שמעתי (תה"ט סב יב). שמאי הזקן אומר זכרה עד שלא תבוא ושמרה משתבוא. אמרו עליו על שמאי הזקן שלא היה זכרון שבת זז מתוך פיו לקח חפץ טוב אמר על בית שמאי וליה הלכה כבית שמאי ולעיל סימן רמ"ב (עמ' ג) משמע הכלל הוא בית הלל ובית שמאי הלכה כבית הלל אבל הכלל הזה לא נאמר לגבי מחלוקת הלל ושמאי עצמם

³⁵ כתב באור זרוע (ע"י הל' ערב שבת סי' יח ס"ג) מצוה להכין מיום ראשון בשבת לשבת כמו שעשה שמאי (ביצה טז א) שאכל כל ימיו לכבוד שבת ואף על פי שאמרו שם במעשה אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה בו שכל מעשיו לשם שמים וכו' הכי פירושו שאף על פי שכל מעשיו לשם שמים היתה בו מדה זאת אבל גם הלל מודה ששדתי שמאי עדיפא טפי וכן משמע במעשה דהאי קצב (שבת קט"א) דיש לעשות חולק מדה בית שמאי ולית הלכתא כבית שמאי ולעיל סימן רמ"ב (עמ' ג) משמע כדברי אור זרוע: (דרכי משה הקצו"ח או"ח רנ"א)

³⁶ בד"כ מ"ב א"ז מצוה להכין מחד בשבתא לשבת כשמאי ואף על פי שאמרו הלל מדה אחרת הית' בו ה"פ אף על פי שכל מעשיו היו לש"ש היתה בו מדה זאת אבל גם הלל מודה ששדתי ב"ש עדיפ' טפי וכו' במע"ש דקצב שיש לעשות כשמאי וכו' והרמב"ן כתב בפ"י החומש דלית הלכתא כשמאי ובסי' רמ"ב משמע כא"ז עכ"ל, וכו"פ הב"ב בס"י רמ"ב וכו"כ רש"י בחומש זכור את וכו' (מגן אברהם או"ח רנ"א) אף על פי שכל מעשיו היו לשם שמים היתה בו מדה זאת כו'. ומדאמרינן אף על פי שכל מעשיו כו', משמע מזה כיון דכל מעשיו לשם שמים הוה ליה גם בזה לתפוס מנהג (בית) שמאי, דמזה היה נראה ג"כ שמעשיו לשם שמים, מכל מקום מדה אחרת היתה בו, ומסתמא טעמו ונימוקו עמו, ואנחנו לא נדע. משמע דמדתי (בית) שמאי עדיפא, ולכן הוצרך (לב"ה) [להלל] לומר דבזה יצא ממדתו. וכיון דאנחנו לא

ידענא טעמא דהלל, ומסברא מדתי (בית) שמאי עדיפא, יש לעשות (כב"ש) [כשמאי]: (מחצית השקל או"ח רנ"א)

³⁷ והסיכמו הרבה פוסקים שגם הלל מודה שכדברי ב"ש עדיפא טפי אלא שהיה בוטח בה' שבואי יזמין לו לשבת מנה יפה משאר הימים וכדי לחזק מדתי בטחונו היה נוהג כן אבל בשאר כל אדם שאין בטחונו חזק כ"כ גם הוא מודה דכשמאי עדיפא טפי ופשיטא. מדבר שאינו שכיח לקנות כשיזדמן לו דבר שלא יהיה נפסד אזי יניח אותו לשבת. (משנה ברורה או"ח רנ"ס ב)

³⁸ וטעם זכור את יום השבת - שיזכור בכל יום כן חשבון ימי השבוע עד שלא ישכח איזה יום השביעי, שהוא חייב לקדשו. (אבן עזרא פ"י הקצר שמות כ,ח)

³⁹ זכור ר' יהודה בן בתירה אומר מנין שכשאתה מונה היו מונה אחד בשבת ושני בשבת שלישי בשבת רביעי בשבת חמישי בשבת וערב שבת ת"ל זכור. (מכילתא דרשב"י כ,ח) || אלעזר בן חנניה בן חזקיה בן חנניה בן גרון אומר, זכור את יום השבת לקדשו, תהא זכור מאחד בשבת, שאם יתמנה לך מנה יפה תהא מתקנו לשם שבת. רבי יצחק אומר, לא תהא מונה כדרך שאחרים מונין אלא תהא מונה לשם שבת. (מכילתא דרבי ישמעאל יתרו - מסכתא דבחדש פרשה ז)

⁴⁰ ועל דרך הפשט אמרו (במכילתא כאל) שהיא מצוה שנזכר תמיד בכל יום את השבת שלא נשכחה ולא יתחלף לנו בשאר הימים, כי בזכרנו אותו תמיד יזכור מעשה בראשית בכל עת, ונודה בכל עת שיש לעולם בורא, והוא צוה אותו באות הזו כמו שאמר (להלן לי"ג) כי אות היא ביני וביניכם. וזה עיקר גדול באמונת הקל: וטעם זכרוננו בו ליהוי קדוש בעינינו, כמו שאמר וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מוכבד (ישעיה נח ג). והטעם, שתהא השביתה בעינינו בעבור שהוא יום קדוש, להפנות בו מעסקי המחשבות והבלי הזמנים, ולתת בו עונג לנפשנו בדרכי ה', וללכת אלי החכמים ואל הנביאים לשמוע דברי ה', כמו שנאמר (מ"ד כג) מדוע את הולכת אליו היום לא חדש ולא שבת, שהיה דרכם כן, וכך אמרו ר"ל (ר"ה טז א) ממלך דבחדש ושבת בעי למילול. וזה טעם שביית הבהמה, שלא תהא בלבנו מחשבה עליה: ולכך אמרו ז"ל (חולין א) שהשבת שקולה כנגד כל מצות שבתורה, כמו שאמרו בע"ז, מפני שבה נעיד על כל עיקרי האמונה בחדש ובהשגחה ובנבואה. ובמכילתא (כאן) רבי יצחק אומר, לא תהא מונה כדרך שאחרים מונים, אלא תהא מונה לשם שבת. ופירושה, שהגויים מונין ימי השבוע לשם הימים עצמן, יקראו תבא, יום שם בפני עצמו, או על שמות המשרתים, כנוצרים, או שמות אחרים שיקראו להם, וישראל מונים כל הימים לשם שבת, אחד בשבת, שני בשבת, כי זו מן המצוה שנצטוו בו לזכור תמיד בכל יום. וזה פשוטו של מקרא, וכך פירש ר"א. ואומר אני שזהו מדרשו של שמאי הזקן (במכילתא דרשב"י) שפירש מצות זכור עד שלא תבא, כלומר שלא נשכחה בשום פנים, אבל הזכירו בברייתא (בביצה טז ב) עוד מדתי חסידותו שהיה הוא מזכירו גם במאכליו ואוכל לכבוד שבת כל ימי חייו, והלל עצמו מודה במדרשו של שמאי, אבל היתה בו מדה אחרת במאכלים מפני שכל מעשיו היו לשם שמים, והיה בוטח בה' שיזמין לו לשבת מנה יפה מכל הימים.... (רמב"ן שמות כ,ח)

⁴³ כִּי יִשָּׁתַיִם יָמִים עֲשֵׂה יְקוּקָה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת הַיַּבֵּשׁוֹת בְּיָמֵינוּ יִשָּׁתַיִם יָמִים עֲשֵׂה יְקוּקָה אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וְיִקְדְּשֶׁהָ: (שמות כ"א)

principle beyond the counting of the days to also remember the Shabbat even in his eating. Hillel himself agreed to the interpretation of Shammai with regards to the enumeration of the days, but in food-matters he followed another principle, for all of his deeds were for the sake of Heaven, and he trusted that God would provide him with a better portion for the Shabbat.

The Ramban posits that the positive commandment that emanates from the Torah's demand that one "Remember the Shabbat" is to articulate on a daily basis that particular day's relationship to Shabbat. Moreover, the name of the day should subsume within it this relationship. By doing so, one will always have Shabbat at the forefront of their consciousness which in turn will continuously remind the individual that God is the creator of the world and all the associated ramifications of that acknowledgement. This is the common practice found in the liturgy today to introduce the song of the day sung by the Levi'im in the Temple with the preface "Today is the first/second/third/etc. day of the Shabbat... (היום יום... (ראשון/שני/שלישי/וכו' בשבת... Since, as per the Ramban, this is a fulfillment of a positive Torah commandment, then those that follow the Gra's position, that on special days the song of that particular day supplants the regular song of the day, they should accordingly still mention this preface without the continuation of "on which the Levi'im used to say in the Temple" to accomplish this simple, but profound Mitzva.

Interestingly, the Ramban on Parshat Bo applies this same concept to the Mitzva of "This month shall mark for you the beginning of the months; it will be the first month of the year for you."⁴⁴ The purport of this demand that Bnei Yisrael should count Nissan (ניסן) as the first of the months, and from it they are required count all other months — Iyar second, Sivan third, etc., is in order that through this enumeration

they will recall the miraculous exodus from Egypt, which occurred in the first month.⁴⁵ Whenever one mention the months, perforce, the Exodus will be remembered. That is why the months have no individual names in the Torah, but rather are referenced by their relative standing in relation to the month of the Exodus. Similar to the way that in counting the weekdays one always remembers Shabbat since the weekdays have no specific name of their own, but instead are named by their relationship to Shabbat, so too one recalls the exodus from Egypt in our counting of the months by enumerating them in reference to the redemption. This counting of the months is not in reference to the years, since the beginning of the year is Tishri. Therefore, when one calls the month of Nisan the first of the months and Tishri the seventh, the meaning is "the first month of the redemption" and similarly "the seventh month of the redemption." Consequently, the intent of the verse, "it will be the first month of the year for you (לְכֶם)," is not that it is the first in regard to the beginning of the year, but it is the first "for you (לְכֶם)" Bnei Yisrael in particular – meaning that it should be "named" for the purpose of remembering your redemption from Egypt. In this way, similar to Shabbat, the Exodus will be at the forefront of one's constant awareness. Accordingly, the two basic natural measurements of time, days and months, will subsume within them two fundamentals of the faith, Shabbat and Yetziyat Mitzrayim, which relate to the belief and bear witness to the fact that God created the world (שבת) and that He continues to interact with and control the world (יציאת מצרים). In the future, we will have to discuss why it is that the system of the numbering of the months was replaced by proper names whereas the days of the week are still known by their relationship to Shabbat.

Shabbat Shalom

⁴⁴ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְכֶם רֵאשׁ חֲדָשִׁים רֵאשׁוֹן הוּא לְכֶם לְחֹדֶשׁ הַשָּׁנָה: (שמות יב, ב).
⁴⁵ ...ולפי מדרשו "לכם" לומר שקדוש החדש צריך בית דין מומחין (ר"ה כה ב). ולכך לא נאמר בתחלה "דברו אל כל עדת ישראל", שאין בקדוש החדש אלא משה ואהרן וכיוצא בהם. וטעם החדש הזה לכם ראש חדשים, שימנו אותו ישראל חדש הראשון, וממנו ימנו כל החדשים שני ושלישי עד תשלום השנה בשנים עשר חדש, כדי שיהיה זה זכרון בנס הגדול, כי בכל עת שנזכיר החדשים יהיה הנס נזכר, ועל כן אין לחדשים שם בתורה, אלא יאמר בחדש השלישי (להלן יט א), ואומר ויהי בשנה השנית בחדש השני נעלה הענן (במדבר י יא), ובחדש השביעי באחד לחודש וגו' www.swdaf.com

(שם כט א), וכן כלם: וכמו שתהיה הזכירה ביום השבת במנותינו ממנו אחד בשבת ושני בשבת, כאשר אפרש (להלן כ ח), כך הזכירה ביציאת מצרים במנותינו החדש הראשון והחדש השני והשלישי לגאולתינו, שאין המנין הזה לשנה, שהרי תחלת שנותינו מתשרי, דכתיב (להלן לד כב) וחג האסיף תקופת השנה, וכתיב (שם כג טז) בצאת השנה, אם כן כשנקרא לחדש ניסן ראשון ולתשרי שביעי, פתרונו ראשון לגאולה ושביעי אליה. וזה טעם ראשון הוא לכם, שאיננו ראשון בשנה, אבל הוא ראשון לכם, שנקרא לו לזכרון גאולתינו: ... (רמב"ן שמות יב, ב)